

MINIJUBILAREN

Ur den djupa smärtan föddes skaparglädjen

Idag är han tacksam över att självmordsförsöket 1997 misslyckades.

– Jag är egentligen en livsbejakande människa, säger författaren och poeten Jan Mårtenson.

Resultatet av hans två sejourer inom den psykiatriska vården utmynnade förra året i den självutlämnande boken Dikter inifrån.

Enligt Jan Mårtenson – som fyller 65 år på torsdag och delar namnet och till och med stavningen med den minst lika kände deckarförfattaren – finns det två författartyper, de som går nakna in i litteraturen och de som är rustade med tjockt pansar.

Vilken kategori Jan Mårtenson tillhör har alltid varit uppenbart. Men kanske aldrig så tydligt som när han i fjol blottade all sin smärta i diktsamlingen som till stora delar skrevs under hans tre veckor långa vistelse på S:t Lars sjukhus i Lund 1995, där han var intagen efter att ha drabbats av en psykos.

– Skrivandet var det enda jag kunde hantera, mitt normaltillstånd. I kombination med medicinen var det dikterna som hjälpte mig. Jag skrev mig frisk, säger Jan Mårtenson.

Två år senare drabbades han av ännu en psykos, den här gången så djup att han försökte ta sitt liv genom att skära sig i halspulsådern, samtidigt som han i bakgrunden hörde en av döttrarna tala in ett meddelande på telefonsvararen.

– Den gången var jag så långt inne i glaskupan att jag var helt apatisk, orkade inte ens skriva under den månad jag var intagen. Men jag är väldigt glad över att självmordsförsöket misslyckades.

Idag mår han "skitbra" och är sedan 2001 även helt medicinfri. Han har fått insikt, lärt sig hur han ska hantera sin sjukdom och är inte längre rädd för att må dåligt och sjunka ned i djupet igen.

Jan Mårtenson lägger just nu sista handen vid sina memoarer, Som det kan bli, som kommer ut någon gång i höst.

Där skildrar han skoningslöst och självutlämnande sitt liv,

om elchockerna hans mamma fick när hon väntade honom, pappans alkoholmissbruk, sina tre dagar i gymnasiet ("Jag hoppade av och gick i stället till bokaffären och köpte Bränt barn av Stig Dagerman"), sin tid som journalist (han fick sparken från första jobbet som 17-åring efter bara drygt fyra månader sedan han bett sin chef dra åt helvete), bokdebuten 1968, mötena med spännande personer, alltifrån statsministrar till Hjalmar Söderbergs dotter Betty Stangerup i Nice, sina många år på den numera nedlagda tidningen Arbetet, barndomsstaden Tidaholm och om sin deckarskrivande namne Jan Mårtenson – som för övrigt debuterade när poeten Jan Mårtenson redan gett ut två böcker – som han "avlivade" i sin bok Mordet på kungens man.

– Jag har inga problem med att lämna ut mig själv, det hör till yrket och för mig finns inget alternativ. Däremot är det svårt att skriva om andra. Min pappa bröt med mig två gånger sedan jag skrivit om honom. Men vi återförenades till slut och jag fanns vid hans sida när han gick bort.

Han säger att många som också mått dåligt hört av sig till honom och berättat att de fått tröst av hans Dikter inifrån.

Själv fann han under de svåra åren stöd hos Fjodor Dostjevskij. Eller som han själv skriver i sin senaste bok:

"Dostojevskij klokförklarade idioten inom oss."

TOBIAS ERIKSSON

08-13 53 20, tobias.eriksson@svd.se

Jan Mårtenson färdigställer just nu sina memoarer som kommer ut till hösten.

FOTO: PRIVAT

FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/SCANPIX

Artisten Per Gessle har inte direkt någon åldersnoja, men att fylla 50 tycker han är underligt. "Men jag är framåtutad, på gång. Stolt över min musikaliska skattkista och även över min son och familj."

Gyllene tider väntar för evigt unge Gessle

HITMASKIN Med Gyllene Tider, Roxette och som soloartist har Per Gessle levererat hits i över 30 år. Och han har inga planer på att varva ned än. "Det kommer säkert fler dur- och moll-ackord från mig."

Per Gessle läser dessa sidor. Ett konkret bevis på detta är när undertecknad journalist blev kontaktad av honom när en intervju med den då 20-årige jubilaren Charlie Karlsson-Urberg publicerades här. Han har downs syndrom och älskar musik. På fotot poserade han glatt med en gitarr.

Per Gessle ville ha Charlies adress för att skicka över en gåva på hans födelsedag. Charlie Karlsson-Urberg fick ett stort paket med hur mycket musik som helst och blev så glad över detta att han grät.

– Jag gillade Charlie på något sätt. Hoppas han mår bra!

Per Gessle växte upp i Halmstad som yngst i en syskonskara om tre. Hans mamma var hemmafru och det faktum att både hans pappa och farfar varit rörläggare har gått igen i ett av hans val av artistnamn: Son of a Plumber.

Skolan tyckte han var vederstygglig.

– Jag passade aldrig in. Jag blev räddad av The Monkees' I'm a believer och John Lennons lugg på Rubber Soul-omslaget.

Lumpen? Skulle inte tro det: – Jag klär inte i grönt.

I stället blev det brakgenombrott med gruppen Gyllene Tider och deras Flickorna på TV2. En hårt blonderad Gessle sjöng i Måndagsbörsen och flickorna tjöt och gör det väl än. Nu tillsammans med sina avkommor. Eller, rasslar lite lagom stillsamt med bijouterierna, kanske. Per Gessle är en still going hitmaskin med evigt nya samarbetspartners.

– Jag är mer en regissörstyp än en regelrätt musiker när jag jobbar. Jag har huvudet fullt av idéer men behöver partners som kan saker och ting bättre än jag. Spela

och sjunga till exempel. Jag är ganska duktig på att motivera och att engagera har jag märkt. Jag har många gånger fått höra att jag lockat fram nya sidor hos folk. Då blir jag väldigt glad, säger mannen som beskriver sin egen röst som "småkul" och sin låtskrivarförmåga som "okej, men jag kan bli bättre".

Samarbetet med Marie Fredriksson i Roxette ligger på is, men kan mycket väl komma att tinas upp.

– Jag hoppas att vi kan hitta på några nya hyss någon gång. Marie och jag har oftast kul ihop, säger Per Gessle som hyser mest fruktan i livet för ormar och Yes live-plattor.

Att i flera decennier varit svensk superkändis har han inga problem att hantera:

– Jag har blivit ganska bra på att hålla mig undan, så för mig innebär det bara fördelar.

På sitt senaste album, Party Crasher, fullföljer Per Gessle utforskandet av sitt låtskriveri i rakt nedstigande led från Mazarin som kom 2003. Han fullkomligt älskar det.

– Jag har aldrig brytt mig om att ha långa planer, jag tar en sak i sänder. Det kommer säkert fler

dur- och moll-ackord från mig i framtiden också. Men har jag inte kul på jobbet så slutar jag så klart.

Vilket han naturligtvis kan göra vilken dag han vill om lusten avtar. Per Gessle har spelat ihop en smärre förmögenhet. Pengar kommenterar han kortfattat:

– De betyder mindre när man har mer.

I födelsedagspresent önskar han sig en glad dag. Kanske vankas favoritmaten som är italiensk, till detta dricker han gärna "sexiga" italienska viner.

– Och jag vill redan nu passa på att tacka för alla gratulationer och för all support genom min långa karriär. Jag hade inte klarat av det ensam.

Per Gessles största inspiratörer i livet är hans fru, John Lennon, David Bowie, Salvador Dalí, Andy Warhol och David Hockney. I den ordningen.

Han listar också livets höjdpunkter:

– Den distade gitarren i introet på Beatles Dizzy miss Lizzy. Att jag lyckades hitta min fru. Min sons födelse. Roxettes Amerikettor. Gyllene Tiders Ullevi-spelning. Frukosten i morse.

Slutligen: I dessa miljödiskussionens dagar bjuder Per Gessle på sitt fiffigaste miljötips, exklusivt för Svenska Dagbladets läsare:

– Åk inte taxi till skolan, barn!

KATARINA JOHNSON

familj@svd.se

NAMN I KORTHET

Journalist och lektor nya hedersdoktorer

Journalisten *Maciej Zaremba* och tidigare lektorn *Karin Adlercreutz* har utsetts till hedersdoktorer vid juridiska fakulteten i Lund för 2009.

Maciej Zaremba, född 1951, är frilansjournalist. Hans granskning av den svenska rättsordningen kännetecknas, enligt juridiska fakultetens motivering, av "skarpsinne, intellektuell självständighet och rättspatos". Genom sin gärning har Zaremba gjort "värdefulla insatser för den allmänna debatten om rättssäkerhet och rättvisa".

Karin Adlercreutz, född 1931, har varit verksam som lärare i juridik vid Lunds universitet sedan mitten av 1960-talet. Hon började sin undervisning vid Socialhögskolan, men flyttade snart över till juridiska fakulteten, där hon fortfarande är verksam som lärare i civilrätt. Enligt juristernas motivering kännetecknas hennes undervisningsstil av stor kunnighet, entusiasm och skärpa. svd

Maciej Zaremba
FOTO: JUREK HOLZER

Fakta

Per Gessle

Fyller: 50 år i morgon.

Familj: Hustrun Åsa, 47 år, sonen Gabriel, elva år.

Bor: I Halmstad och Stockholm.

Gör: Artist.

Karriär: Slog igenom

med Gyllene Tider 1978. Bildade Roxette, tillsammans med Marie Fredriksson, 1986 och nådde enorma framgångar internationellt. Som soloartist släppte han senast albumet Party Crasher i november i fjol.

Intressen: Nörderi

i största allmänhet, Ferrari-bilar, småpretentiös amerikansk popkonst.

Kuriosa: Är duktig på bordshockey.

På nattduksbordet: Vad är konst? av Ernst Billgren. "Suverän, borde finnas i alla hem!"

Firar: "Alltid!" svd